

Nádory varlete a ovaria

Markéta Hermanová

Nádory varlete

- Germinální tumory
- Sex cord/gonadostromální nádory
- Nádory obsahující germinální a sex cord/gonadostromální elementy
- Ostatní primární nádory
- Sekundární (metastatické nádory)

Histopatologická diagnostika

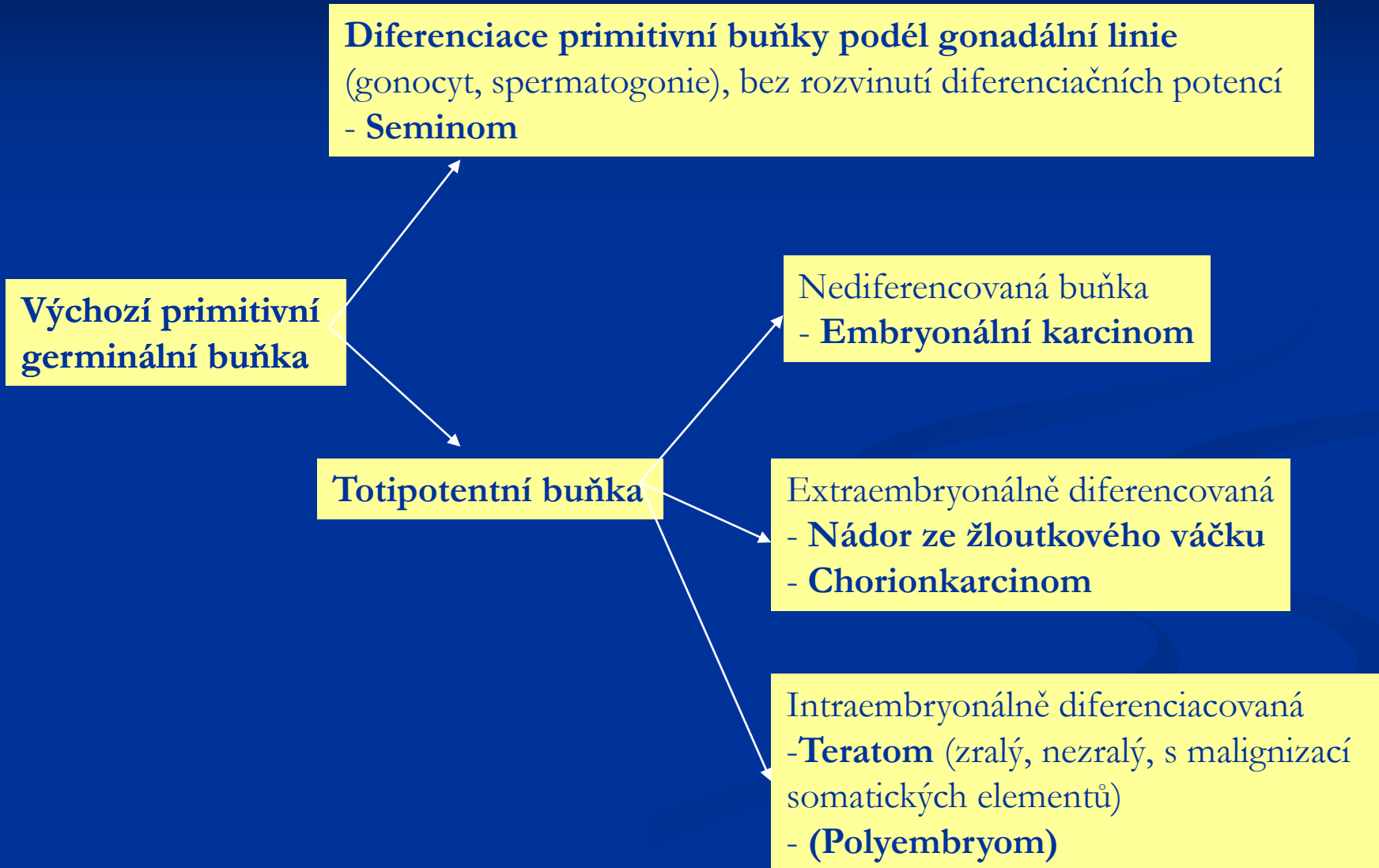
- Makroskopický popis včetně rozměrů
- Histologický typ nádoru
- Přítomnost vaskulární či lymfogenní propagace
- Staging nádoru (TNM germinálních nádorů varlete)
 - T0-T4, TX
 - N0-N3, NX
 - M0-M1, MX

+ in situ germinální léze, tzv. intratubulární germinální neoplazie

Germinální nádory

- Většina primárních nádorů varlat; nebolestivé zvětšení varlat
- Kryptorchismus = 3-5x zvýšené riziko vzniku malignity v nesestouplém varleti (germinální tumory)
- „Androgen insensitivity syndrom“ = zvýšené riziko vzniku hamartomů ze Sertoliho či Leydigových buněk
- Germinální tumory 1 histologického typu – 60 %
- Smíšené germinální tumory (více než 1 histologického typu) – 40 %
- Onkomarkery: aFP, hCG, PLAP, CEA, LDH (detekce v séru i tkáních; význam v diagnostice i v monitorování pacienta při/po léčbě)
- Lymfogenní metastázy v paraaortálních lymfatických uzlinách; hematogenní metastázy nejčastěji v plicích

Histogeneze germinálních tumorů

Klasifikace nádorů z germinálních buněk

■ *Tumory jednoho histologického typu*

- **Seminom**

Klasický (95 %), anaplastický, trofoblastický

Radiosenzitivita

- **Non-seminomové germinální nádory**

Embryonální karcinom

Nádor ze žloutkového vajíčku

Chorionkarcinom

Teratomy

- Zralé

- Nezralé

- S maligní transformací somatických elementů

■ *Smíšené germinální nádory (tumory více než jednoho histologického typu)*

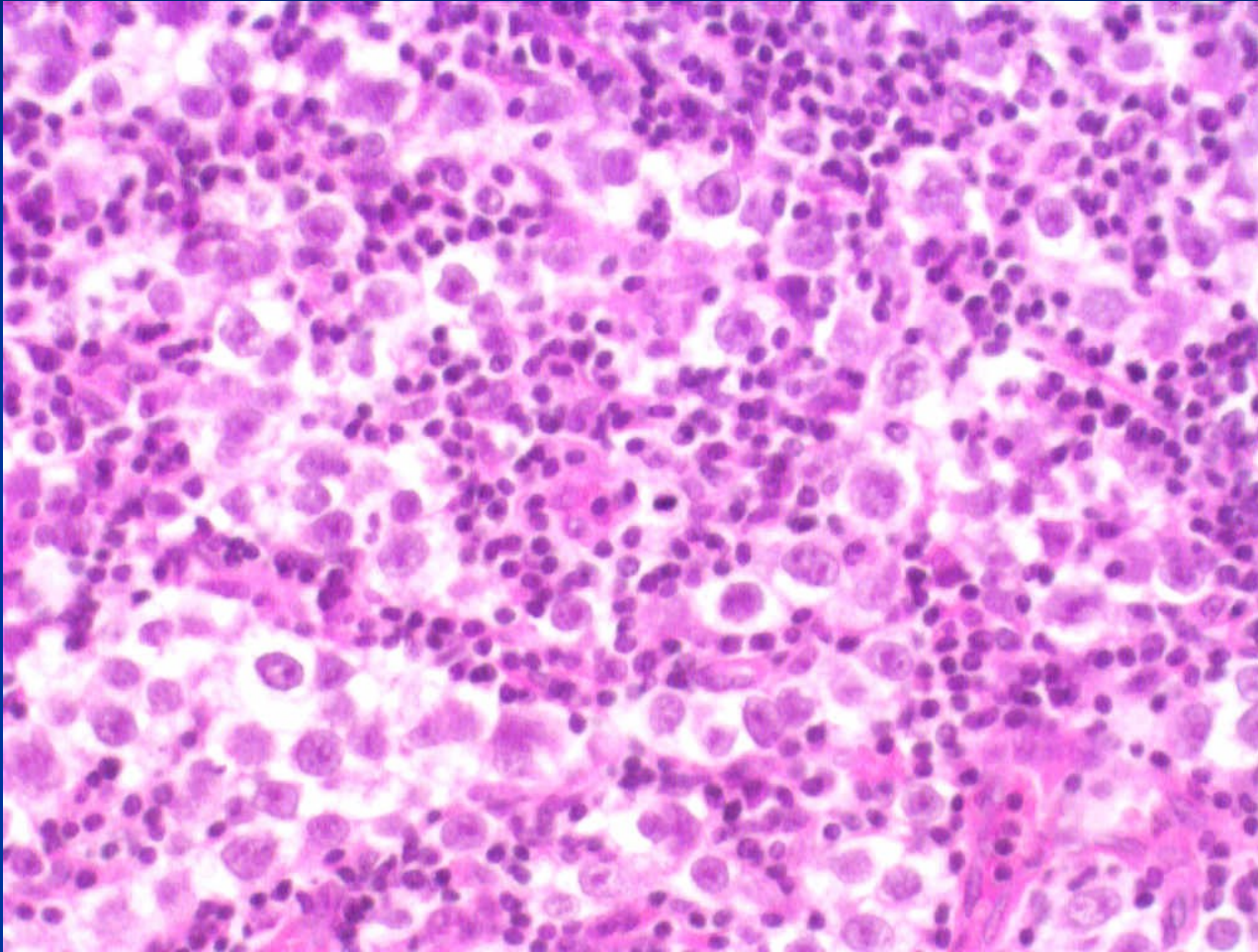
+ *spermatocytární seminom* (starší muži, lokálně agresivní, nemetastazující, hlenovitého vzhledu, napodobuje časná stádia spermiogeneze)

Charakteristika germinálních tumorů

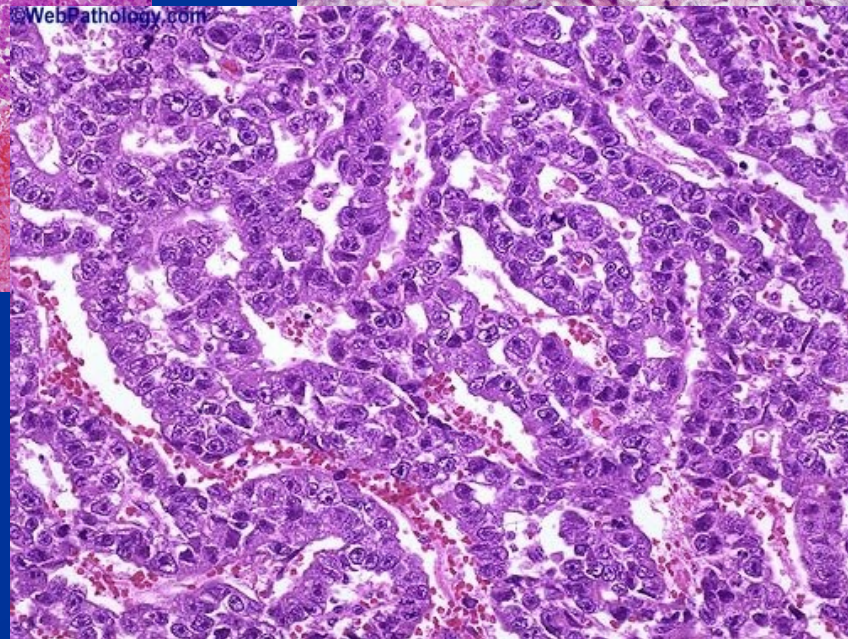
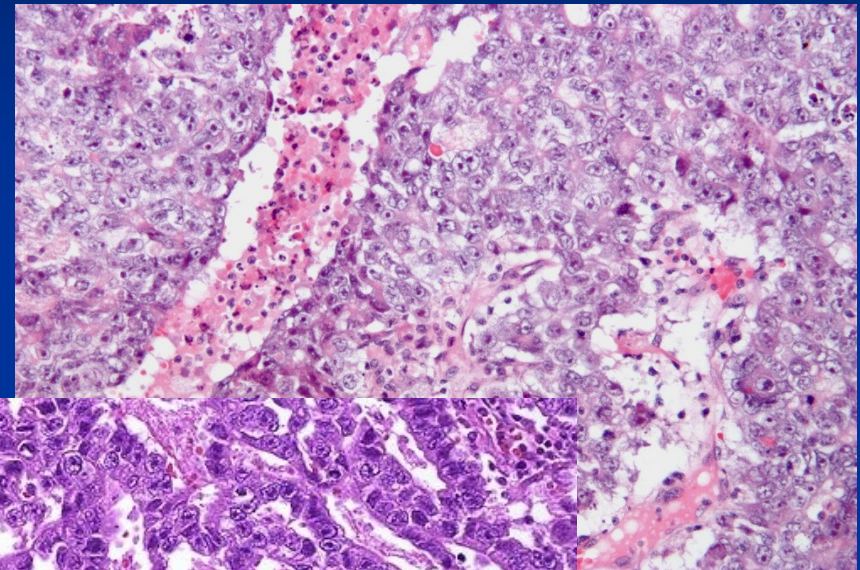
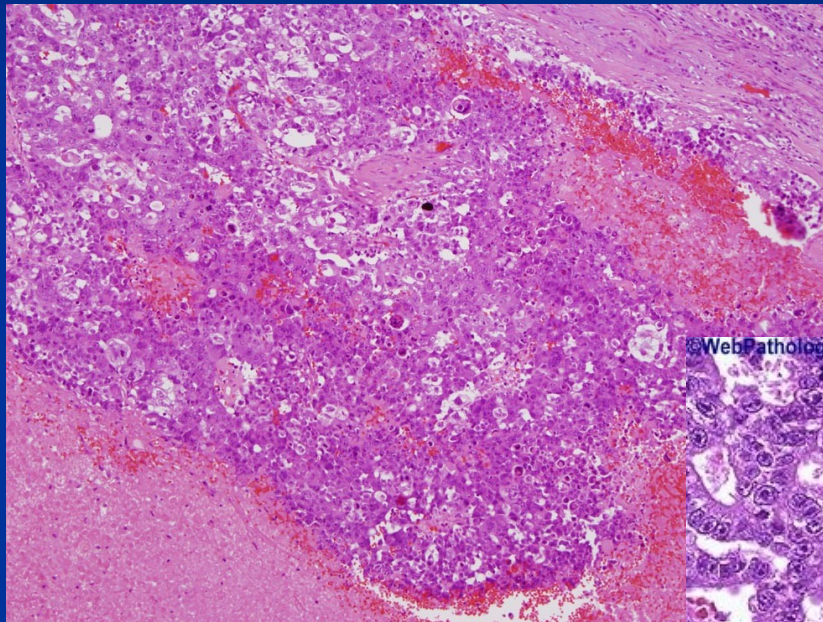
tumor	věk	stavba	onkomarker
Seminom	40-50	Solidní, z polygonálních světlých buněk, lymfocytární infiltrace stromatu.	10 % hCG
Embryonální karcinom	20-30	Nediferencovaný, pleomorfní bb v pruzích, solidně, tubulárně i papilárně; nekrózy	90 % hCG a/nebo aFP
Nádor ze žloutkového vaku	3	Špatně diferencované bb, široké spektrum uspořádání kuboidálních a kolumnárních buněk, glomeruloidní formace	90 % aFP
Chorionkarcinom	20-30	Cytotrofoblast a syncytiotrofoblast bez vilózních formací, hemoragie, nekrózy	100 % hCG
Teratom	*	Tkáně 3 zárodečných listů v různém stupni diferenciaci	50 % hCG a/nebo aFP
Smíšené nádory	15-30	Variabilní zastoupení komponent; např. teratom+embryonální karcinom	90 % hCG a/nebo aFP

* Bez věkové predilekce

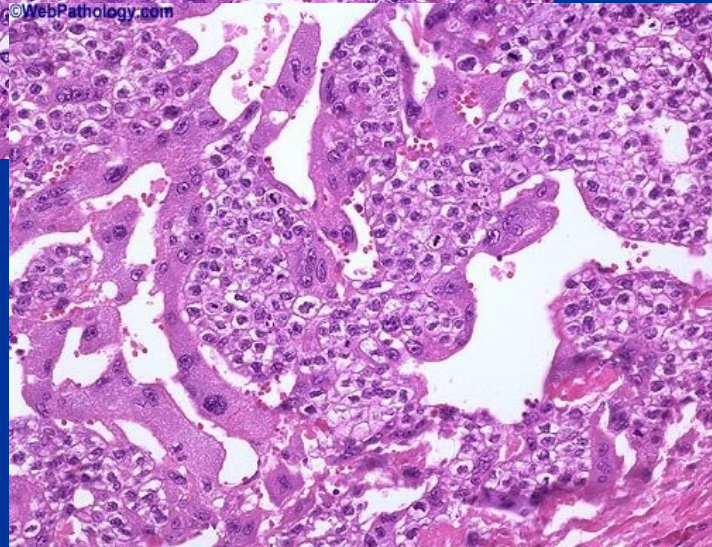
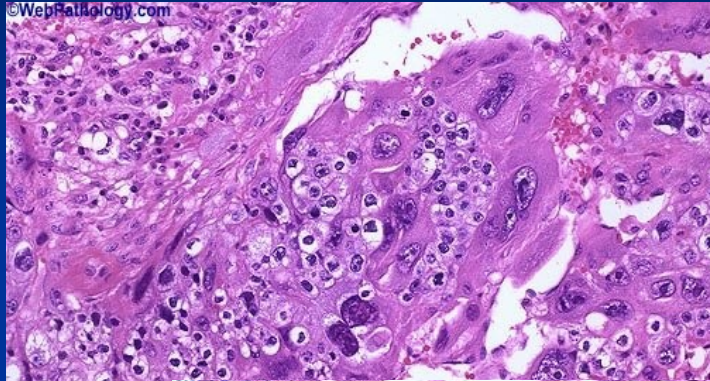
Seminom

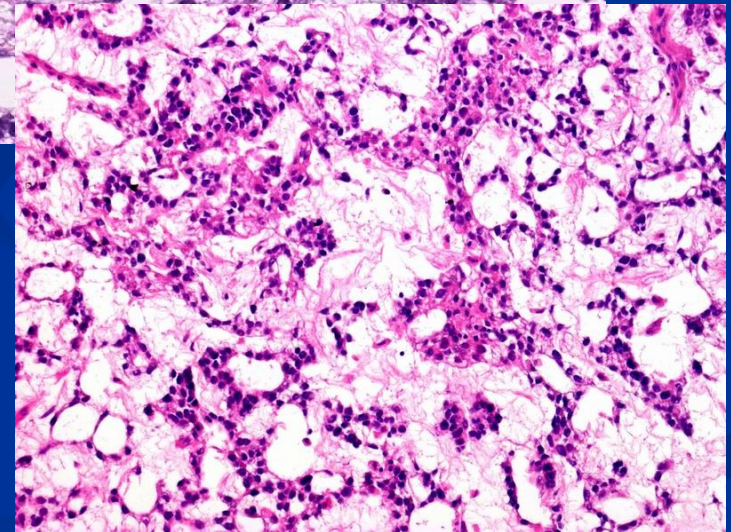
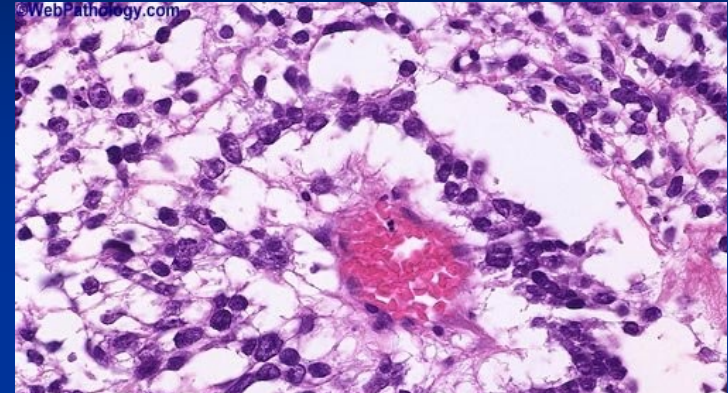
Germinální tumory – nediferencované: embryonální karcinom

Germinální tumory: extraembryonální diferenciace

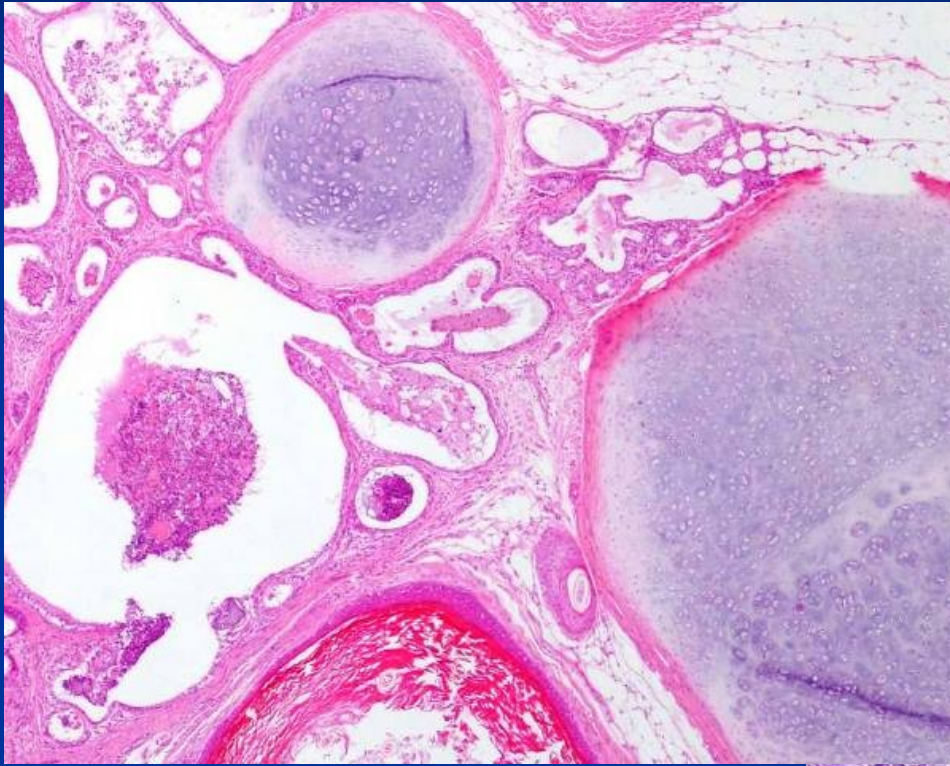

Chorionkarcinom

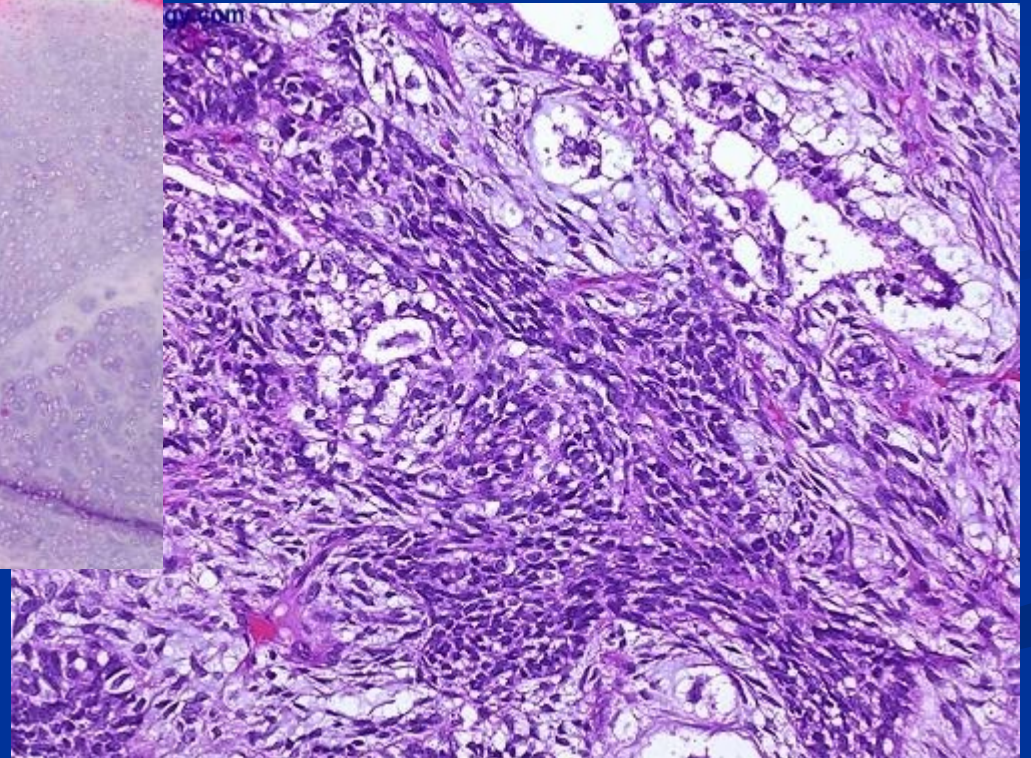

Yolk sack tumor

Germinální tumory: intraembryonální diferenciace

Zralý teratom

Nezralý teratom

Extragonadální germinální tumory (EGT)

- Nádory z germinálních buněk vznikající primárně v mimogonadální lokalizaci, zejména u mužů
- Z primordiální germinálních buněk? Chybná migrace? Chybné uložení totipotentních buněk? Germinální buňky v ektopických lokalizacích u zdravých jedinců?
- Ve středočarových strukturách (dráhy sestupu germinálních buněk do gonadálního blastému): oblast diencefalopineální, sakrococygeální, v předním mediastinu, retroperitoneu, ..., thymus, prostata, žaludek,
- Seminomové i neseminomové, čisté i smíšené
- Prognosticky obecně horší, výjimkou jsou seminomové EGT

Sex cord/gonadostromální nádory

- Ze specializovaného mezodermu; primitivní mezenchym genitální lišty u obou pohlaví stejného základu
- Ženská diferenciací linie: buňky thekální, granulózy a luteinní
- Mužská diferenciací linie: podpůrné Sertoliho buňky a intersticiální Leydigovy
- Produkce steroidů (estrogenů i androgenů)
- Výskyt ve varletech i ovariích

Klasifikace sex cord/gonadostromálních tumorů

- **Nádor z Leydigových buněk**
- **Nádor ze Sertoliho buněk**
- **Nádor z buněk granulózy**
 - Adultní typ granulózového tumoru
 - Juvenilní typ granulózového tumoru
- **Inkompletně diferencované sex cord/gonadostromální tumory**
- **Smíšené formy**
- **Neklasifikovatelné formy**

Klasifikace sex cord/gonadostromálních tumorů

■ Nádor z Leydigových buněk

- děti i dospělí, pubertas precox, expanzivně rostoucí, žlutohnědý
- polygonální buňky s eosinofilní granulovanou cytoplazmou, lipofuscin, Reinkeho krystaly
- 10 % invazivní, metastazující (radio- i chemorezistentní)
- hyperfunkční androgenní i estrogenní syndromy
- Klinefelterův syndrom, syndrom testikulární feminizace

■ Nádor ze Sertoliho buněk

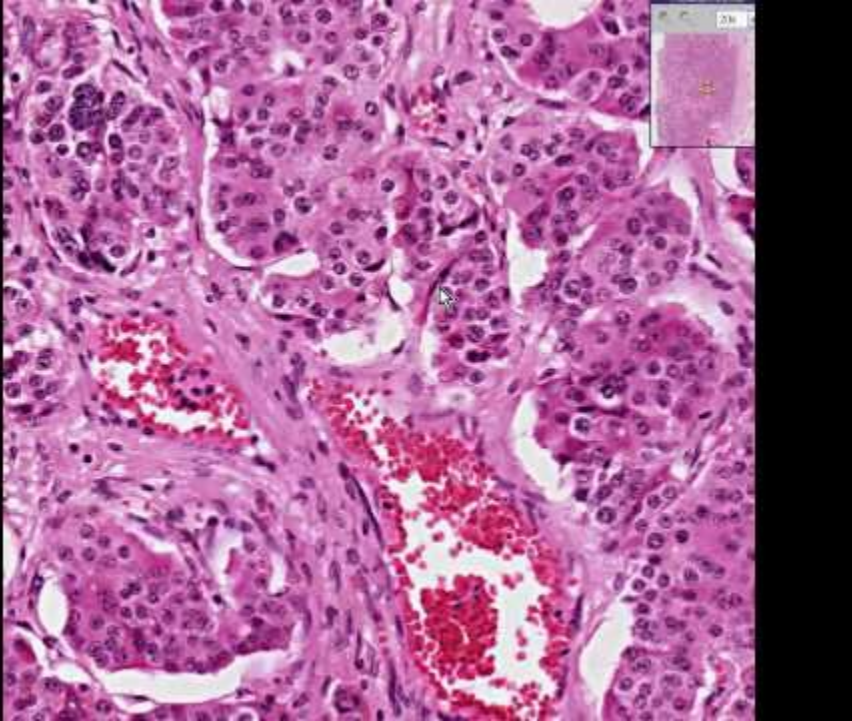
- různé stupně diferenciacce
- solidní, žlutobělavý
- potenciálně maligní; někdy hormonálně aktivní
- součást syndromů: testikulární feminizace, Peutz-Jeghersova, Carneyova

Klasifikace sex cord/gonadostromálních tumorů

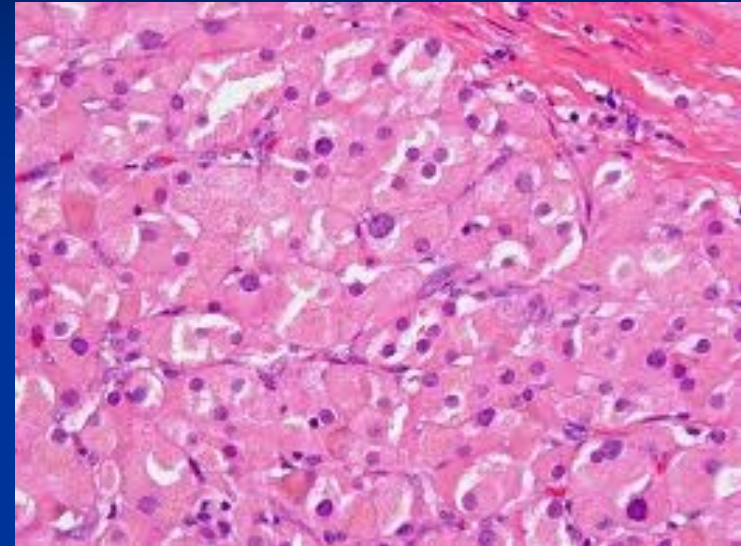
- **Nádor z buněk granulózy**
 - Adultní typ granulózového tumoru
 - Juvenilní typ granulózového tumoru (potenciálně maligní, u dětí – kojenců)
- **Inkompletně diferencované sex cord/gonadostromální tumory**
- **Smíšené formy**
- **Neklasifikovatelné formy**
- **Nádory obsahující germinální a sex cord/gonadostromální elementy**
 - Gonadoblastom + neklasifikovatelné

(v dysgenetických gonádách, asociované s poruchami somatosexuální diferenciace, spontánní regrese nebo maligní transformace v germinální tu)

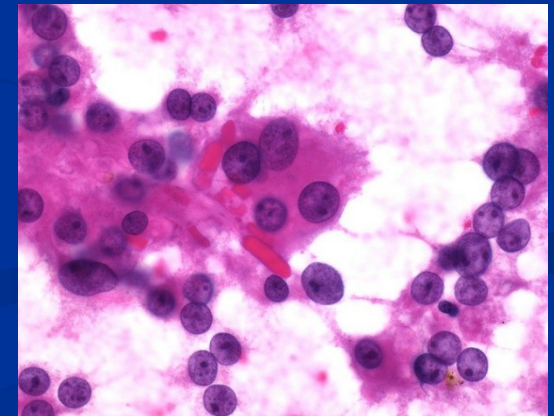
Sex cord/gonadostromální nádory

Nádor ze Sertoliho buněk

Nádor z Leydigových buněk

Reinkeho krystaly

Ostatní primární nádory varlat

- **Lymfomy, plazmocytom a leukémie**
- **Karcinoid – dobře diferencovaný neuroendokrinní karcinom**
- **Ovariální typy epiteliálních nádorů ve varleti**
 - Důsledek metaplazie z peritoneálního povrchu tunica vaginalis - metaplastického potenciál mulleriánského epitelu
 - Serózní, mucinózní, ..., Brennerův tumor
- **Adenomy a karcinomy rete testis**
- **Nádory tunica albuginea, nadvarlete, spermatického provazce, podpůrných struktur**
 - Adenomatoidní tumor – v.s. benigní mezoteliální léze
 - Mezoteliom (benigní i maligní)
 - Adenokarcinom nadvarlete
 - Papilární cysadenom nadvarlete
 - Melanotický neuroektodermální tumor (obvykle hlava krk, raritně nadvarle u dětí)
 - Demoplastický malobuněčný kulatobuněčný tumor
- **Nádory měkkých tkání**
 - Embryonální rabdomyosarkom
- **Neklasifikovatelné tumory**

Nádory ovaria

- cca 5. nejčastější malignita u žen

- Výchozí struktury:

- multipotentní povrchový epitel ovaria - mülleriánská diferenciace
- totipotentní germinální buňky
- specializovaný mezoderm gonád

+ tubární epitel (HG a LG serózní karcinom)

- Rizikové faktory

- Hyperestrinní stav
- Familiární výskyt (5-10 %; mutace v *BRC A1*, *BRC A2*; Lynchův sy)

Sporadicky se vyskytující karcinomy (role p53, K-ras, HER-2/neu) .

Nádory ovaria

- Nádory z povrchového mülleríanského epitelu
- Sex cord/gonadostromální nádory
- Germinální nádory
- Nádory obsahující germinální a sex cord/gonadostromální elementy
- Ostatní primární nádory
- Sekundární (metastatické nádory)
- Nádory neklasifikovatelné
- Pseudotumory ovaria

	Nádory z povrchového epitelu + tubárního epitelu	Germinální nádory	Sex cord/ gonadostromální	Metastatické
Frekvence	60-75 %	15-20 %	5-10 %	5 %
% podíl na maligních tu ovaria	90 %	3-5 %	2-3 %	5 %
Věková skupina	>20	0-25+	všechny věk. sk.	variabilní
Typy	- serózní (LG+HG) - mucinózní - endometrioidní - světlobuněčné - Brennerův nádor - smíšené	- teratom - dysgerminom (=seminom) - embryonální karcinom - nádor ze žloutkového vaku - chorionkarcinom - smíšené germinální nádory	- nádory z bb granulózových a thékálních - nádory z buněk Leydigových a Sertoliho - nádory ze steroidogenních/ lipidních buněk	- ca žaludku, rekta, mammy, karcinoidy, lymfomy + <i>Krukenbergovy nádory</i>

Nádory z povrchového mülleríánského epitelu

- Celomový epitel (mezotel s vlastnostmi epitelu) – hyperplazie a metaplazie povrchového epitelu – mülleríánská diferenciacie – neoplastická transformace
- Povrchové (exofytické a papilární) a intraovariální (endofytické, cystické a solidní)
- Benigní obvykle cystické (cystadenomy); se stromální komponentou (cystadenofibromy)
- Maligní cystické (cystadenokarcinomy) nebo solidní (karcinomy)
- Kategorie hraničně maligních – borderline („intermediate“, atypicky proliferující, s nízkým maligním potenciálem)

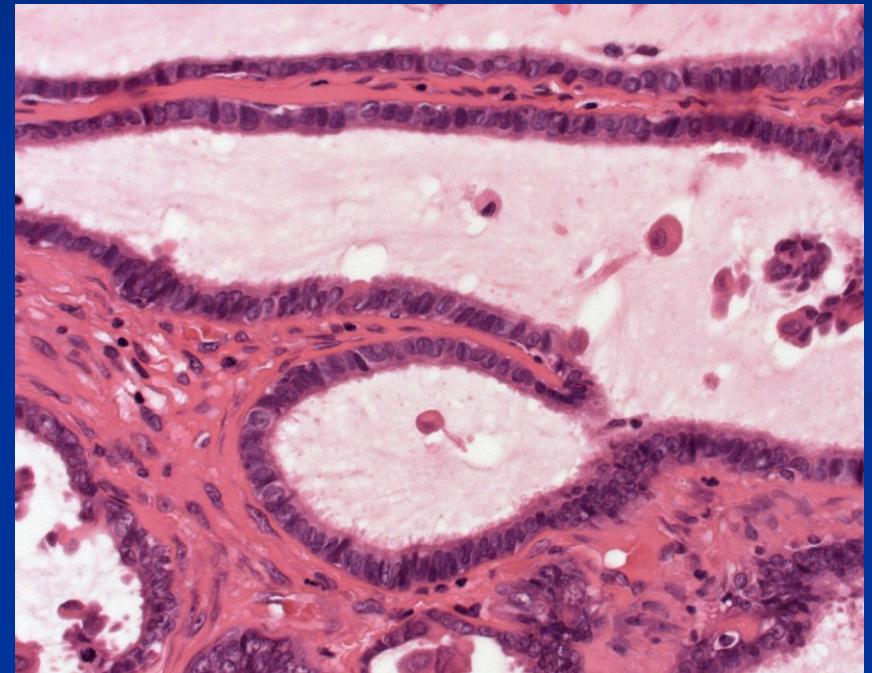
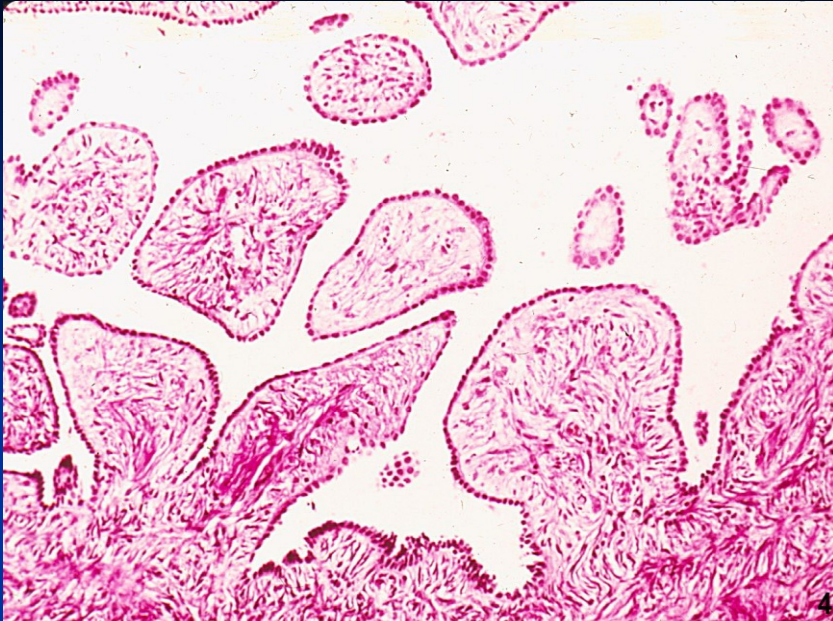
Klasifikace obecných epitelových nádorů podle biologického chování.

	Benigní	Hraniční-borderline	Maligní
Serózní	serózní cystadenom (uniloculare, multiloculare) povrchový papilom	borderline serózní nádory (15-20 % s peritoneálními implantáty!!!)	serózní karcinom - low grade - high grade
Mucinózní	mucinózní cystadenom	borderline mucinózní tu	mucinózní cystadenokarcinom
Endometrioidní	benigní endometrioidní tu	borderline endometrioidní tu	endometrioidní karcinom
Světlobuněčné	benigní světlobuněčné tu	borderline světlobuněčné tu	světlobuněčný karcinom
Brennerův tu	benigní Brennerův tu	borderline Brennerův tu	maligní Brennerův tu

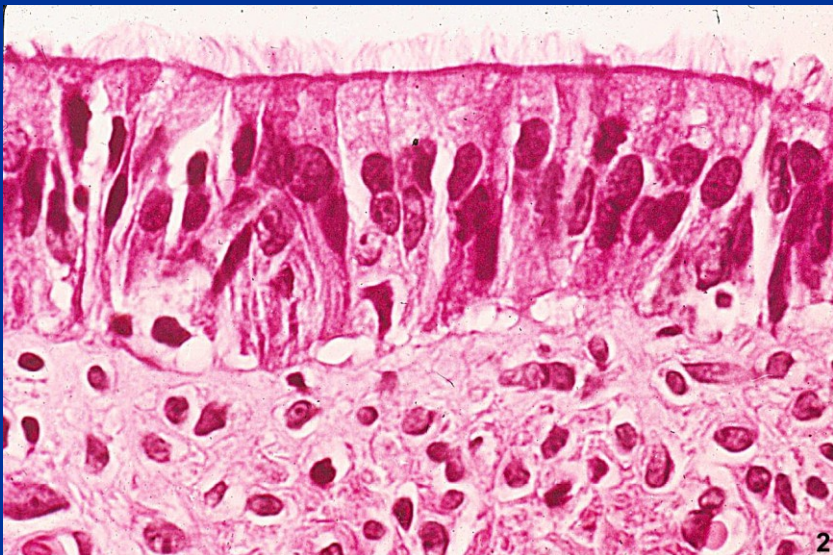
Serózní karcinomy: rychlá progresse; vznik *de novo* či rychlá transformace z benigní/borderline léze

Neserózní karcinomy: obvykle výsledkem progresse benigní/borderline léze

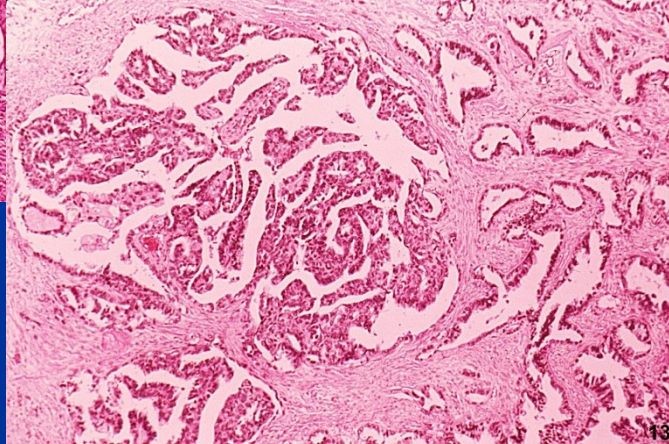
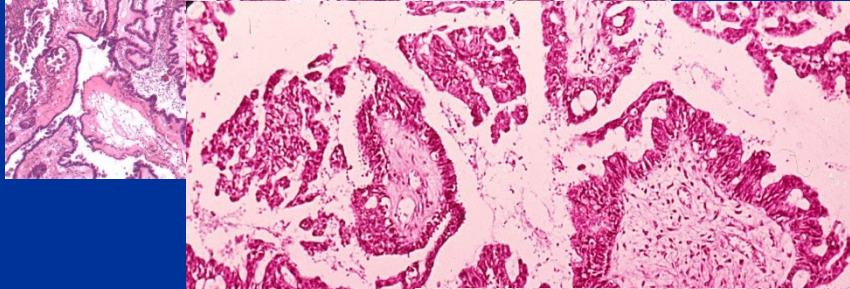
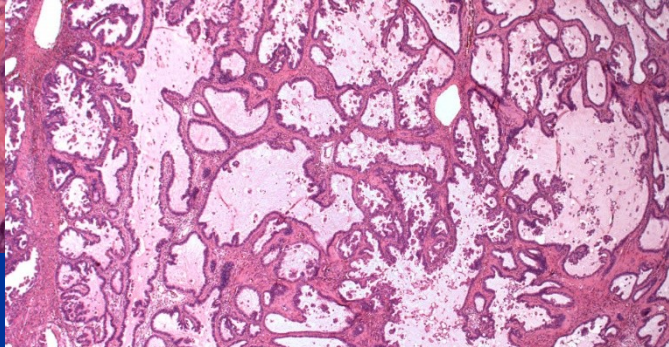
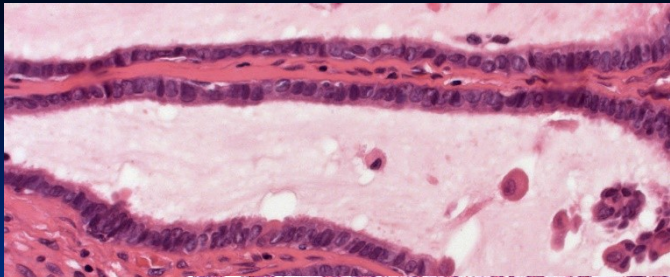
Povrchový papilom

Serózní cystadenom

Serózní epitel s řasinkami – detail serózního cystadenomu.

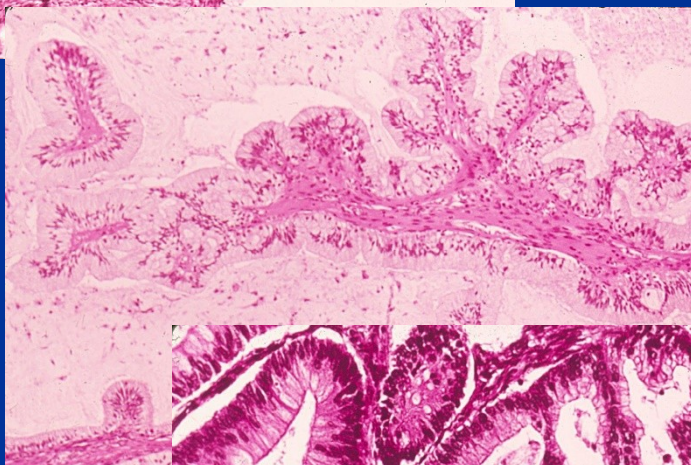
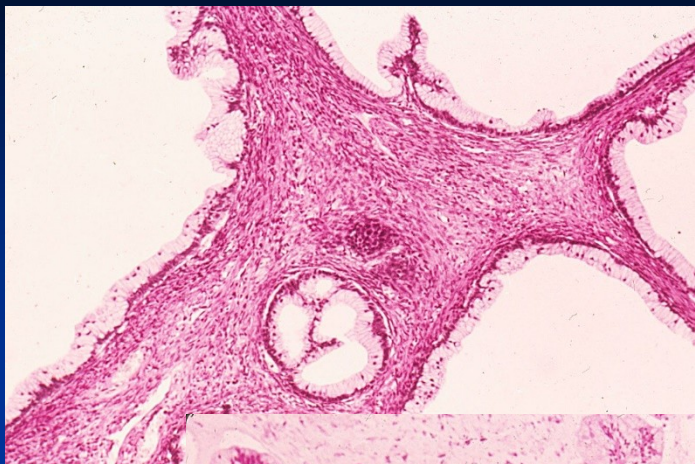
Serózní cystadenom

Borderline serózní tumor

Serózní karcinom

Mucinózní cystadenom

Borderline mucinózní tumor

Mucinózní cystadenokarcinom

Germinální nádory ovaria

- 15 – 20 % všech ovarálních tumorů
- Maximum výskytu v 1. – 2. deceniu

Teratom

- zralý (dermoidní cysta)
- nezralý
- malignizovaný

Dysgerminom

Nádor ze žloutkového váčku

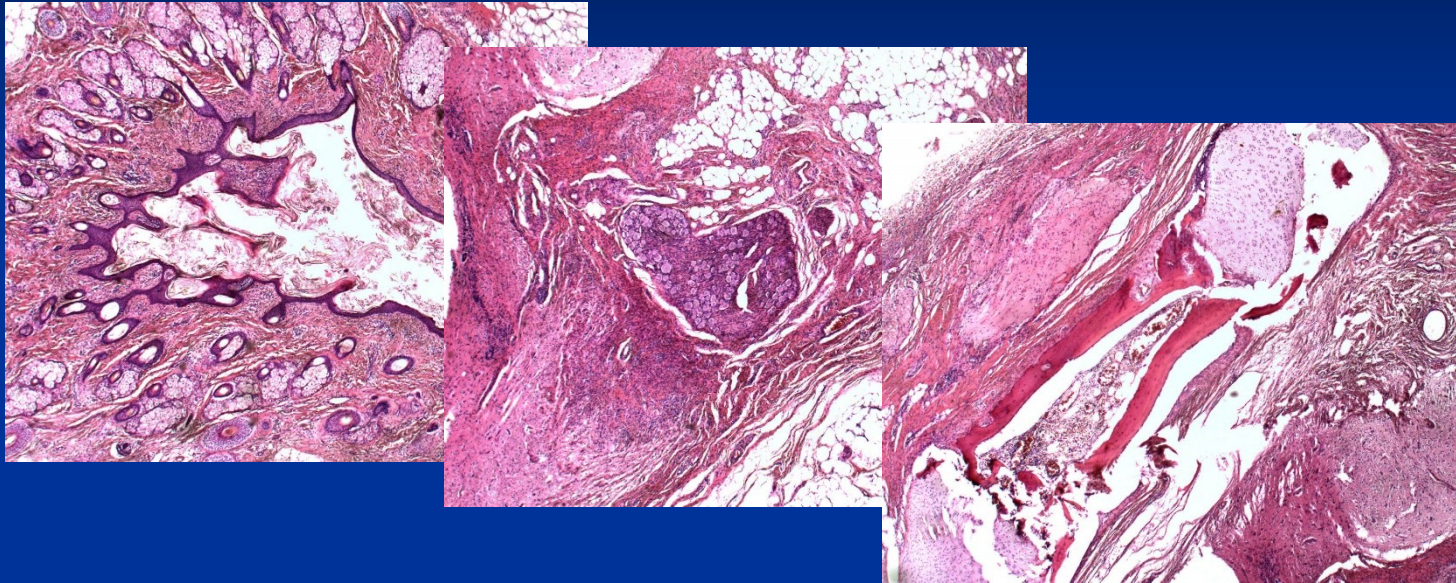
Chorionkarcinom

Embryonální karcinom

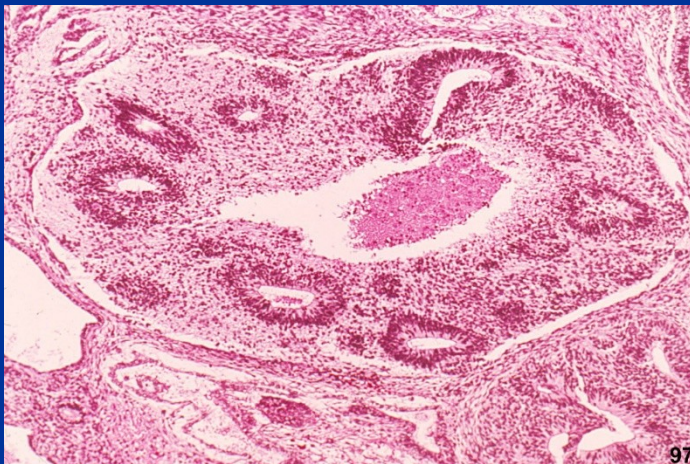
Polyembryom

Smíšené germinální tumory

Teratomy ovaria

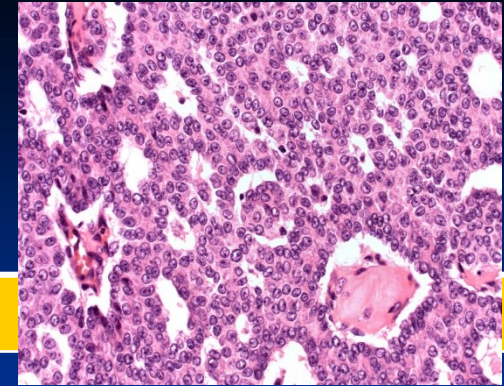

Zralý diferencovaný teratom

Nezralý diferencovaný teratom

Sex cord/gonadostromální nádory

Nádory z buněk granulózových a thékálních

- nádor granulózový (adultní typ)
- nádor granulózový (juvenilní typ)
- tékom (typický, luteinizovaný)
- fibrotékom
- fibrom
- fibrosarkom

Nádory z buněk Leydigových a Sertoliho

- nádor ze Sertoliho buněk
- nádor z Leydigových buněk
- nádor ze Sertoliho a Leydigových buněk (diferencované, intermediální, nediferencované)

Nádory ze steroidogenních/lipidních buněk (steroid cell/lipid cell tumory)

- luteom

Smíšené germinální a gonadostromální nádory

- Gonadoblastom

Mezoteliom ovaria a adenomatoidní tumor ovaria

Sarkomy

Maligní lymfomy

....

Sekundární nádory ovaria

(Krukenbergovy nádory ovaria, pseudomyxoma peritonei,...)